

Az SS-vonal és eredményei

Az a tény, hogy Brand nem jöhetett haza, továbbá az Isztambulból érkező rövid híradások arról győzték meg a budapesti Mentőbizottság vezetőit, hogy a misszió csaknem teljes kudarcba fulladt. Arra ugyan mindenképp alkalmat adott, hogy Brand első kézből tájékoztassa a szabad világot a magyar zsidóság pusztulásáról, alapvető célját azonban nem érte el. A szövetségesek, mivel érthető módon nem akartak az ellenségnek stratégiai jelentőségű cikkeket szállítani, és óvakodtak a nagyhatalmi szövetség meggyengülésének, sőt megbomlásának csapdájától, elmulasztották vagy visszautasították, hogy bármiféle érdemi diplomáciai manőverbe bocsátkozzanak az SS által „áruba bocsátott” zsidók megmentésére. Egészen június végéig sem ők, sem a szabad világ zsidó vezetői nem tettek semmi kézzelfoghatót, amivel fölkelthették volna a világ közvéleményének figyelmét. Ekkor is lényegében véve a svájci sajtó játszott irányító szerepet egy magányos erdélyi zsidó, Georges M. Mantello kezdeményezésére (lásd a 31. fejezetet).

Kasztnernek és Brand Hansinak jutott az a nem éppen irigylésre méltó feladat, hogy megpróbálják megmagyarázni Eichmann-nak a Brand Joel küldetésével kapcsolatban fölmerült „nehézségeket”. Gondot okozott nekik a magyar rendőrség is, amely élénken érdeklődött a misszió részletei iránt, és mindenekelőtt a Mentőbizottság által a németeknek juttatott pénzüsszegek és értékek eredete iránt; a zsidók vagyonát ugyanis a magyar állam már korábban lefoglalta. Május 27-én Kasztnert és Brand Hansit, valamint Kasztnernét, Offenbach Sholemet (Sándor) – a Mentőbizottság pénztárosát – és feleségét letartóztatták. A magyar rendőrség ügynökei Biss lakásán vették őket őrizetbe (aki Brand távozása után kezdett a szervezet munkájában aktívabb szerepet játszani). A lakás feltehetőleg német megfigyelés alatt állt. A magyarok ugyanezen a napon tartóztatták le Klein Menachemet, a Tíjul részleg vezetőjét is. A rendőrség kezére kerültek a szükséges terhelő bizonyítékok: tekintélyes összegű külföldi valuta, amit Biss lakásán találtak, Klein szobájából pedig különféle kitalált hamis papírokat vittek el. Az utóbbi fogás különösen fájdalmas volt, ugyanis néhány nappal korábban a magyarok elfogtak 18 lengyel és szlovák zsidót, akik hasonló papírokkal próbáltak átszökni a román határon. A gyakran „magyar Gestapo” néven emlegetett politikai nyomozó főcsoport, élén Hain Péterrel, mohón érdeklődött Brand küldetésének részletei iránt. Az ügy földerítésére irányuló igyekezetükben Brand Hansit oly durván bántalmazták, hogy hetekig nem tudott lábra állni. A letartóztatásuk utáni hatodik napon, amikor a rendőrség megkezdte Kasztner kihallgatását, hirtelenjében az egész csoportot szabadon